

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ МЕДИЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
Циклова комісія базових і фундаментальних дисциплін**

Антоніна Возович

Основи загальної та медичної психології

Методичні рекомендації

**до підготовки для практичних занять та самостійної роботи під час
дистанційного навчання здобувачів фахової передвищої освіти
спеціальності 223 Медсестринство освітньо-професійної програми
Лікувальна справа**

**м. Кам'янець-Подільський
2022**

УДК 377.36:615.85
В 64

*Рекомендовано цикловою комісією
базових і фундаментальних дисциплін
Кам'янець-Подільського медичного фахового коледжу
(протокол № 3 від 04.10.2022 року)*

Розробник:

А. А. Возович – кандидатка психологічних наук, спеціалістка вищої кваліфікаційної категорії.

Рецензент:

О. В. Давидова – кандидатка психологічних наук, старша викладачка кафедри психології, педагогіки та філософії Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського.

Возович А. А.

В 64 Основи загальної та медичної психології : метод. рекомендації до підготовки для практичних занять та самостійної роботи під час дистанційного навчання здобувачів фахової передвищої освіти спеціальності 223 Медсестринство освітньо-професійної програми Лікувальна справа. Кам'янець-Подільський : ФОП Панькова А. С., 2022. 45 с.

ISBN 978-617-7773-34-3 (PDF, електронне видання)

Методичні рекомендації з дисципліни «Основи загальної та медичної психології» розроблено в допомогу підготовки для практичних занять та самостійної роботи під час дистанційного навчання здобувачів фахової передвищої освіти спеціальності 223 Медсестринство освітньо-професійної програми Лікувальна справа відповідно до навчального плану і складається з навчальної програми курсу, методичних матеріалів, завдань для самостійної роботи, питань для підготовки до заліку, списку рекомендованої літератури. Вивчення дисципліни «Основи загальної та медичної психології» допоможе здобувачам фахової передвищої освіти у розв'язанні низки завдань фундаментальної професійної підготовки фахівців фахової передвищої освіти у сфері охорони здоров'я, зокрема: опанування системою знань та практичних вмінь з дисципліни, формами, методами і засобами актуалізації отриманих знань, закономірностями їхнього професійного застосування.

УДК 377.36:615.85

ISBN 978-617-7773-34-3
(PDF, електронне видання)

© Возович А. А., 2022
© ФОП Панькова А. С.,
електронне видання, 2022

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення навчальної дисципліни: викладання курсу «Основ загальної та медичної психології» є підвищення рівня психолого-педагогічної компетентності майбутніх медичних фахівців; сприяння їх особистісному зростанню; формування інтелектуальної мобільності і динамічної психологічної адаптації, зокрема навичок регулювання власного психологічного стану, міжособистісних, ділових та сімейних взаємовідносин. Вирішення сучасних проблем охорони здоров'я в нашій країні потребує від медичних працівників лікувально-профілактичних закладів глибокого пізнання психологічних можливостей людини і раціонального використання їх в практичній діяльності.

У процесі вивчення дисципліни здобувачі освіти набувають знань, які дають змогу медичному працівникові зрозуміти психологічні особливості хворої людини і організувати необхідний догляд за нею. Психологія вчить, що людина — це особистість, тому як для лікування, так і для профілактики хвороб потрібно знати її особливості.

Мета загальної психології — надати студентам знання про основні психічні процеси в нормі та патології.

Під час вивчення дисципліни необхідно розкрити психічні стани особистості, психічні процеси людини та охарактеризувати можливі їх розлади.

Мета медичної психології — надати здобувачам освіти знання, які допоможуть медичному працівникові зрозуміти психічні особливості хворої людини та організувати необхідний догляд за нею, а також надати психологічну підтримку людині в надзвичайних ситуаціях та актах тероризму. Загальна і медична психологія є невід'ємною частиною медичної етики та деонтології, яка характеризує поведінку медичного працівника з точки зору психічного стану хворого.

Практичні заняття мають допомогти майбутньому медичному працівнику пізнати свої особисті якості та індивідуальні особливості за допомогою різних тестів і вправ, виробити свою поведінку з пацієнтами залежно від їх захворювання, навчитися різним методам психологічного дослідження, набути навичок психологічного впливу на хворих, надати психологічну підтримку людині, яка перебуває в кризовій ситуації та стресовому стані.

Завдання навчальної дисципліни: є формування уявлення про дисципліну, структуру, методологію психологічної науки; отримання знань про основні тенденції розвитку психології, її історичного становлення, основних сучасних напрямків і концепцій, зокрема вітчизняної психолого-педагогічної думки.

ЗАПЛАНОВАНИ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Мета навчальної дисципліни «Основ загальної та медичної психології»: сформувати у здобувачів освіти знання щодо закономірностей ункціонування психіки в умовах виникнення і перебігу хвороб людей, а також закономірностей відновлення психічного і фізичного здоров'я.

Після вивчення дисципліни студенти повинні знати:

– завдання і методи дослідження загальної та медичної психології;

- поняття про особистість та її характеристику;
- психічний стан особистості і психічні процеси, які відбуваються в організмі людини;
- можливі розлади психіки;
- психологію та мистецтво спілкування, його види, методи;
- психологічні аспекти в лікуванні та біоетиці;
- особливості психологічного спілкування з хворими з різними захворюваннями та в паліативній медицині;
- психотерапевтичні аспекти в діяльності медичного працівника;
- психологічні та моральні якості медичного працівника.

Студенти повинні вміти:

- складати анкету, проводити анкетування в колективі, аналізувати дані, робити висновки і рекомендації щодо поведінки медичного працівника і хворого;
- за допомогою тестів проводити дослідження пізнавальної діяльності людини та робити висновки з цього;
- вирішувати ситуаційні вправи психологічного характеру та вміти надати пацієнтові психологічну підтримку (згідно з програмою);
- виявляти тип пацієнта та його психічний стан;
- надавати психологічну підтримку людині в кризовій ситуації та стресовому стані;
- проводити аутотренінг з метою психічної саморегуляції;
- спілкуватися з пацієнтами з різними захворюваннями, наркозалежними та ВІЛ-інфікованими.

Студенти мають бути поінформовані про:

- розвиток психологічної науки та її досягнення на сучасному етапі;
- різні види психотерапії (трудотерапію, ігротерапію, музикотерапію тощо);
- залежність психічного стану людини від магнітних збуджень;
- проблеми в повсякденній діяльності медиків, пов'язані з доглядом за пацієнтами.

Курс спрямований на формування таких компетентностей:

Загальні компетентності:

ЗК1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3 Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

ЗК4 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК6 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК7 Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК8 Здатність до міжособистісної взаємодії.

Спеціальні (фахові) компетентності (ФК):

ФК1 Здатність до застосовування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці.

ФК2 Здатність до вміння задовольняти потреби пацієнта протягом різних періодів життя (включаючи процес умирання), шляхом обстеження, діагностики, планування та виконання медичних втручань, оцінювання результату та корекції індивідуальних планів догляду та супроводу пацієнта.

ФК3 Здатність до самоменеджменту у професійній медичній діяльності.

ФК4 Здатність до співпраці з пацієнтом, його оточенням, з іншими медичними й соціальними працівниками на засадах сімейно-орієнтованого підходу, враховуючи особливості здоров'я чи перенесені хвороби та фізичні, соціальні, культурні, психологічні, духовні чинники і фактори довкілля, здійснювати санітарнопросвітницьку роботу.

ФК5 Здатність до динамічної адаптації та саморегуляції у важких життєвих і професійних ситуаціях завдяки механізму управління власними емоційною, мотиваційновольовою, когнітивною сферами.

ФК6 Здатність до роботи в мультидисциплінарній команді при здійсненні професійної діяльності, для ефективного надання допомоги пацієнту протягом життя, з урахуванням усіх його проблем зі здоров'ям.

ФК7 Здатність до вміння обирати обґрунтовані рішення в стандартних клінічних ситуаціях, спираючись на здобуті компетентності та нести відповідальність відповідно до законодавства.

ФК8 Здатність до використання інформаційного простору та сучасних цифрових технологій в професійній медичній діяльності.

ФК12 Здатність до безперервного професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я (освіта впродовж життя).

ФК14 Здатність до дотримання принципів медичної етики та деонтології.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН1 Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для комунікації, ведення медичної та іншої ділової документації.

ПРН2 Застосовувати сучасні цифрові та комунікативні технології для пошуку інформації та документування результатів професійної діяльності.

ПРН3 Застосовувати основні положення законодавства в охороні здоров'я.

ПРН4 Вести медичну документацію за формами, встановленими нормативноправовими документами.

ПРН5 Дотримуватися правил охорони праці та безпеки життєдіяльності.

ПРН6 Обирати тактику спілкування з пацієнтами та членами їхніх родин, колегами, дотримуючись принципів професійної етики, толерантної та неосудної поведінки при здійсненні професійної діяльності, з урахуванням соціальних, культурних, гендерних та релігійних відмінностей.

ПРН7 Застосовувати паліативну компетентність при роботі з пацієнтами, їх оточенням, медичними та соціальними працівниками під час здійснення професійної діяльності.

ПРН8 Вживати заходи спрямовані на створення безпечного лікарняного середовища та дотримання лікувальноохоронного режиму, в інтересах збереження власного здоров'я та зміцнення здоров'я пацієнта.

ПРН12 Виконувати медичні маніпуляції та процедури відповідно до фахових протоколів, алгоритмів, включаючи надання послуг з первинної медичної допомоги в складі команди первинної медичної допомоги.

ПРН15 Надавати консультативну допомогу та здійснювати навчання населення щодо здорового способу життя, наслідків нездорового способу життя, важливості збільшення фізичної активності та здорового харчування, вакцинації; забезпечувати реабілітацію реконвалесцентів та диспансеризацію пацієнтів.

ПРН18 Дотримуватися правил ефективної взаємодії в команді для надання якісної медичної допомоги різним категоріям населення.

ПРН19 Здійснювати взаємозалежні професійні функції з метою забезпечення якісної медичної допомоги населенню.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма						
	усь ого	у тому числі					
л		п	с	л	інд	с.р	
1	2	3	4	5	6	7	8
Модуль 1							
<i>Змістовний модуль 1 Загальна та медична психологія</i>							
Тема 1. <i>Вступ. Значення і завдання загальної та медичної психології. Розвиток психіки. Свідомість</i>	8	2	2				2/2
Тема 2. <i>Особистість. Психічні якості особистості</i>	6	2	2				/2
Тема 3. <i>Особистість і колектив. Психологічні особливості взаємовідносин медичних працівників між собою</i>	6	2	2				/2
Модуль 2							
<i>Змістовний модуль 2 Психічні процеси в нормі та патології. Пізнавальна діяльність</i>							
Тема 4. <i>Психічні процеси в нормі та патології. Пізнавальна діяльність</i>	6	2	4				-
Модуль 3							
<i>Змістовний модуль 3 Емоційно-вольові процеси. Психологічні основи спілкування</i>							
Тема 5. <i>Емоційно-вольові процеси. Психологічні основи спілкування</i>	6	2	4				-
Модуль 3							
<i>Змістовний модуль 4 Психологічні проблеми лікувального процесу та сучасної біоетики. Особливості взаємовідносин медичних працівників і хворих</i>							
Тема 6. <i>Психологічні проблеми лікувального процесу та сучасної біоетики.</i>	8	2	2				2/2
Тема 7. <i>Особливості взаємовідносин медичних працівників і хворих</i>	10	2	4				2/2
Модуль 4							
<i>Змістовний модуль 5 Особливості психологічного спілкування з пацієнтами в паліативній медицині та в надзвичайних ситуаціях. Психопрофілактика. Психогігієна. Психічна саморегуляція</i>							
Тема 8. <i>Особливості психологічного спілкування з пацієнтами в паліативній медицині та в надзвичайних ситуаціях. Психопрофілактика. Психогігієна. Психічна саморегуляція</i>	10	2	4				2/2
ВСЬОГО	60	16	24				8/12 = 20

Кам'янець-Подільський
медичний фаховий коледж

Лекційні матеріали з
дисципліни
«Основ загальної та медичної
психології»

Лекційні матеріали доступні за QR кодом!

Практичні заняття

Підготовка теоретичних питань до практичних занять передбачає працювання питань теми практичного заняття. Ці питання могли розглядати як під час лекції, так і виноситися на самостійне опрацювання.

Обов'язкові види робіт:

- опрацювати питання з плану практичного заняття;
- опрацювати основні поняття (скласти термінологічний словник);
- розв'язати тестові завдання
- створити реферат, повідомлення, презентацію (за бажанням)
- з використанням різних інформаційних джерел інформації.

Тема 1.

Вступ. Значення і завдання загальної та медичної психології. Розвиток психіки. Свідомість.

Студент повинен знати:

Ознайомити студентів з особливостями застосування методів психологічного дослідження (бесіда, спостереження, експеримент) для визначення стану свідомості людини.

За допомогою рольової гри студентів між собою дати можливість визначити свою думку з приводу розладу свідомості та скласти план поведінки медичного працівника з пацієнтами певного профілю.

За допомогою ситуаційних вправ, запропонованих викладачем, дати характеристику щодо розладу свідомості у пацієнтів.

Студент повинен вміти:

- уміти скласти орієнтовну поведінку медичного працівника щодо пацієнтів з розладом свідомості;
- провести рольову гру (за можливістю);
- розв'язати ситуаційні вправи, запропоновані викладачем, та оцінити поведінку медичного працівника щодо пацієнта.
- Розв'язати ситуаційні вправи, запропоновані викладачем, та оцінити поведінку медичного працівника щодо пацієнта.

Навчальні питання:

1. Дайте визначення поняття психологія. Назвіть об'єкт і предмет дисципліни.
2. Психологічні явища це –
3. Назвіть основні галузі психології.
4. Які основні методи дослідження психології ви знаєте?
5. В чому полягає різниця між методом дослідження експеримент та метод дослідження спостереження?
6. Дайте визначення загальна психологія це –
7. Дайте визначення медична психологія це –
8. Перерахуйте що входить в сферу дослідження медичної психології?
9. Загальна медична психологія вивчає?
10. Спеціальна медична психологія вивчає?
11. Дайте визначення терміну психіка.

12. Дайте визначення терміну свідомість.
13. Перерахуйте властивості свідомості.
14. Дайте визначення терміну самосвідомість.
15. Перерахуйте порушення свідомості.
16. Що є предметом психології? Які основні групи психічних явищ вона вивчає?
17. Які основні завдання стоять перед сучасною психологією?
18. Як слід розуміти твердження, що психічні явища є суб'єктивним відображенням об'єктивного світу?
19. У чому полягає сутність рефлексивної природи психіки? Охарактеризуйте функції психіки.
20. Що таке свідомість і які її ознаки?
21. Що таке несвідоме і як воно пов'язане зі свідомістю?

Ситуаційні задачі

1. Чи згодні ви з твердженням, що всю різноманітність психічного життя людини можна звести до трьох груп психічних явищ?
2. Чи можна стверджувати, що основним завданням психології як науки є встановлення психологічних закономірностей у психічній діяльності?
3. Чи згодні ви з твердженням, що тільки великі півкулі головного мозку можуть бути органом психічної діяльності?
4. Чи правильно названо основні функції психіки: відображувальна, регулятивна, пристосувальна?
5. Чи завжди психічний факт (уявлення про об'єкт переживання) можна розглядати як суб'єктивне відображення об'єктивного світу?

Завдання для самостійності роботи.

Тестові завдання:

1. Вказати розділ психології, який вивчає порушення психічних процесів у сліпих, слабозорих та шляхи корекції їх поведінки?

- a) Нейропсихологія
- b) Патопсихологія
- c) Олігофренопсихологія
- d) Сурдопсихологія
- e) Тифлопсихологія

2. Вкажіть сукупність вроджених компонентів поведінки і психіки тварин і людей:

- a) Інстинкт
- b) Навичка
- c) Інтелект
- d) Свідомість

3. Як називається розлад свідомості при якому спостерігається повне виключення свідомості та відсутність рефлексів

- a) Сопор
- b) Кома
- c) Непритомність
- d) Аменція

4. *Делірій – це порушення орієнтування в ...*

- a) власній особистості;
- b) просторі й часі;
- c) інша відповідь.

5. *Присмерковий стан продовжується ...*

- a) декілька секунд, інколи 30-40 хвилин;
- b) від декількох хвилин до декількох годин;
- c) 2-3 доби.

6. *При підозрі розвитку таких станів як делірій та присмерковий стан, медична сестра повинна ...*

- a) повідомити лікаря та організувати спостереження за хворим;
- b) звернутися до хворого, щоб він прокинувся.
- c) повідомити рідним, щоб вони відвели хворого до палати;

7. *Аменція – це стан під час якого хворий ...*

- a) є дуже небезпечним для оточуючих;
- b) бачить гризунів та плазунів;
- c) відчуває страх, губи потріскані, очі блищать.

8. *Хворий до своїх галюцинацій відноситься як глядач, при контакті розповідає «що бачить» під час такого розладі свідомості як ...*

- a) онероїдний синдром;
- b) делірій;
- c) присмерковий стан.

9. *Деперсоналізація – це переживання ...*

- a) за пропорції тіла оточуючих людей;
- b) видозмінності власної особистості;
- c) видозмінення, нереальності оточуючого.

10. *Під час обнуляції відбувається ...*

- a) потьмарення свідомості на декілька секунд або хвилин;
- b) амнезія;
- c) порушення орієнтування.

11. *Переживання видозмінення, нереальності оточуючого це ...*

- a) деперсоналізація;
- b) дереалізація;
- c) синдром оглушення свідомості.

12. *При нейротропній інтоксикації виникає ...*

- a) непритомність;
- b) сопор;
- c) гіперсомнія.

13. *Цілеспрямована розмова з піддослідним з метою з'ясування уявлення або розуміння ним явищ природи та суспільства, наукових питань, взаємозалежностей, причин і наслідків*

- a) спостереження;
- b) експеримент;
- c) бесіда;
- d) інтроспекція.

14. Вищий рівень відображення дійсності, що проявляється здатності особистості віддавати собі звіт про оточуюче середовище, дійсний та минулий час, керувати своєю поведінкою?

- a) Пам'ять
- b) Свідомість
- c) Темперамент

15. Емоційні, вольові, пізнавальні ...

- a) Психічні процеси
- b) Психічні стани
- c) Психічні властивості

Відповіді:

1.	Е	9.	В
2.	А	10.	А
3.	В	11.	В
4.	В	12.	С
5.	В	13.	С
6.	А	14.	В
7.	С	15.	А
8.	А		

Тема 2.

Особистість. Психічні якості особистості

Студент повинен знати, вміти:

- підібрати необхідну анкету та за її допомогою провести дослідження особистостей;
- визначити тип темпераменту за допомогою опитувальника Айзенка;
- дати характеристику щодо складу свого характеру згідно з анкетуванням;
- визначити зв'язок своїх моральних якостей з Етичним кодексом;
- виявити причини негативних рис свого характеру та запропонувати можливі варіанти для позбавлення від них;
- заповнити психограму медичного працівника згідно зі своїми психічними якостями;
- розв'язувати ситуаційні вправи за темою;
- проаналізувати причини появи психопатичних та акцентуєваних особистостей.

Навчальні питання:

1. Що таке людина, індивід, індивідуальність?
2. Охарактеризуйте типи темпераменту за І.Павловим.
3. Чи пов'язані між собою темперамент, характер з поняттям особистості?
4. Що таке, на Вашу думку, особистість?
5. Які риси особистості поєднує в собі характер?
6. Для чого потрібно знати особливості особистості медичному працівнику?
7. Які компоненти можна виокремити в структурі особистості? Якими є умови формування особистості?
8. Особистість та її психологічна структура.

9. Особистість. Індивід. Індивідуальність.
10. Соціальна роль – це
11. Психологічна структура особистості:
12. Спрямованість особистості це
13. Спрямованість поділяється на такі види?
14. Самосвідомість це
15. Темперамент та його види
16. Властивості темпераменту
17. Характер та його властивості
18. Охарактеризуйте типові риси характеру
19. Перерахуйте основні типи психопатій
20. Дайте визначення здібності, задатки
21. Класифікація здібностей

Ситуаційні задачі

1. Чому не можна поставити знак рівності між індивідом і особистістю? Чи відомий Вам факт існування індивіда, який не був би особистістю? Чи відомий факт існування особистості поза і без індивіда як її конкретного носія?
2. Доведіть справедливість Вашої відповіді. Існує думка, що кожна особистість являє собою неповторну єдність спадкових, психічних і соціальних рис, що перебувають у нерозривному зв'язку з конкретною ситуацією життя даного індивіда. Чи можна складне і неповторне, що є в особистості звести до певних груп і розглядати кожен особистість як представника однієї з цих груп?
3. Виділіть окремо ті особливості, які характеризують людину або як індивіда, або як особистість. Сумлінність, несміливість, висока швидкість рухових реакцій, скромність, правдивість, пластичність, упертість, швидкий темп діяльності, р
4. В чому може виявлятися вплив темпераменту і характеру на формування особистості?
5. За якими зовнішніми проявами особистості можна зробити висновок про рівень її розвитку та суспільну свідомість?
6. Чи є стан фрустрації закономірним наслідком завищених домагань особистості?
7. У чому може виявитись негативна та позитивна роль установок в житті людини?
8. Чи може офіційна зміна статусу члена групи вплинути на його неофіційний статус?
9. Які психологічні чинники формують референтну групу особистості?

Завдання для самостійності роботи

Тестові завдання:

1) Вроджені форми поведінки, які виявляються в динаміці, тонусі та врівноваженості реакцій на життєві впливи – це...

- А) індивідуальність;
- Б) особистість;

В) характер;

Г) темперамент.

2) *На якій стадії розвитку у дитини формується самостійність і впевненість в собі?*

А) ранній вік немовляти;

Б) пізній вік немовляти;

В) середнє дитинство;

Г) рання дорослість.

3) *Поєднання психічних особливостей людини, що утворюють її своєрідність, відмінність від інших людей – це...*

А) особистість;

Б) індивідуальність;

В) темперамент;

Г) характер.

4) *Скільки триває раннє дитинство?*

А) від народження до 1 року;

Б) від 1 року до 3 років;

В) від 3 років до 5;

Г) від 5 до 11 років.

5) *Відносно стійка система суспільно значущих рис, що характеризує індивіда як члена певного суспільства – це...*

А) особистість;

Б) індивідуальність;

В) темперамент;

Г) характер.

6) *І. П. Павлов визначив основні типи нервової системи, близькі до традиційної типології Гіппократа – Галена. Які це типи?*

А) холерик, сангвінік, меланхолік, флегматик;

Б) лептосоматик, пікнік, атлетик, диспластик;

В) шизотимік, циклотимік, іксотимік.

7) *Хто визначив чотири основні типи нервової системи?*

А) Гіпократ;

Б) Павлов;

В) Гален;

Г) Айзенк.

8) *Структура особистості була запропонована:*

А) Платановим;

Б) Еріксоном;

В) Павловим;

Г) Гіпократом.

9) *Хто запропонував етапи формування особи?*

А) Еріксон;

Б) Гален;

В) Павлов;

Г) Платанов

10) Сильний, врівноважений, інертний тип - це...

- А) меланхолік;
- Б) холерик;
- В) сангвінік;
- Г) флегматик.

11) Яка стадія характеризується прагненням до контактів з людьми, бажанням і здатністю присвятити себе людям?

- А) підлітковий вік і юність;
- Б) середня дорослість;
- В) пізня дорослість;
- Г) рання дорослість.

12) До якого типу темпераменту відносяться такі якості: інертність, нечутливість до зміни умов?

- А) реактивність;
- Б) лабільність;
- В) пластичність;
- Г) ригідність.

13) З грецької «соматотонія» - це...

- А) нутрощі;
- Б) мозок;
- В) голова;
- Г) тіло.

14) Крайня інтенсивність певних рис людини – це...

- А) психопатія;
- Б) акцентуація;
- В) лабільність;
- Г) характер.

15) Баланс між процесами збудження та гальмування – це..

- А) сила нервової системи;
- Б) врівноваженість нервових процесів;
- В) рухливість нервових процесів;
- Г) інертність нервових процесів.

Відповіді:

1.	Г	9.	Б
2.	Г	10.	Г
3.	Б	11.	А
4.	В	12.	Г
5.	А	13.	Г
6.	Б	14.	Б
7.	Б	15.	Б
8.	А		

Тема 3.

Особистість і колектив. Психологічні особливості взаємовідносин медичних працівників між собою

Студент повинен знати:

- Ознайомити студентів з чинними документами МОЗ України та постановами Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Міжнародної ради медичних сестер та ін.
- Психологічні особливості взаємовідносин медичних працівників між собою. Провести моделювання конфліктної ситуації в колективі та визначити шляхи усунення її.
- Провести анкетування студентів щодо дружніх відносин, зробити аналіз та висновки, висловити свою думку.

Студент повинен вміти:

- скласти рекомендації дружніх стосунків між собою;
- дати поради щодо усунення безтактності в поведінці;
- вміти розв'язувати ситуаційні вправи;
- навести приклади взаємовідносин медичних працівників між собою та дати їм оцінку;
- провести рольову гру “Конфлікти в колективі” та визначити шляхи усунення конфлікту;
- проаналізувати причини, наслідки та можливі варіанти поведінки членів колективу;
- відпрацювати навички діалогічної мови та формул мовного етикету.

Навчальні питання:

1. Що являє собою колектив?
2. Дайте визначення терміну «соціально-психологічний клімат колективу»?
3. Які ознаки характеризують позитивний соціально-психологічний клімат?
4. Які фактори формують соціально-психологічний клімат колективу?
5. З якими індивідуальними психологічними характеристиками найчастіше пов'язані проблеми у взаємодії між членами колективу?
6. Проблеми якого характеру найчастіше можуть виникати у медичних колективах?
7. Склад медичного колективу?
8. Бути колегами?
9. Що таке конфлікт?
10. Опишіть модель конфлікту?
11. Залежно від сфери діяльності конфлікти бувають?
12. Основні типи конфліктів?
13. Загально прийняті причини конфліктів?
14. Способи протікання конфліктів?
15. Способи вирішення конфліктів?
16. Алгоритм дії в конфліктній ситуації?
17. Вчення про конфлікт?

Ситуаційні завдання:

- Коротко запишіть психограму медичного працівника.
- Змодельуйте конфліктну ситуацію в медичному колективі та визначіть шляхи її усунення.
- Вкажіть норми взаємовідносин медичних працівників між собою.

Завдання для самотійності роботи

Тестові завдання:

1. Група людей, яка досягла в своїй спільній діяльності високого рівня розвитку це...

- А) Колектив
- Б) Колегіальність
- В) друзі

2. Що таке психічне напруження

- А) це намагання людей вирішувати всі питання на основі взаємоповаги та взаємодопомоги.
- Б) це психічний стан, обумовлений передбаченням несприятливого для суб'єкта розвитку подій, що супроводжується відчуттями тривоги, страху, дискомфорту.
- В) це зіткнення протилежно спрямованих цілей, інтересів, позицій, поглядів або думок опонентів чи суб'єктів взаємодії.

3. Вміння правильно вживати і вимовляти слова, будувати з них фрази.

- А) Психічне напруження
- Б) Колегіальність
- В) Культура мовлення

4. Скільки є етапів оволодіння культурою мовлення?

- А) 3
- Б) 6
- В) 9

5. Які люди не вміють контролювати свої емоції, які завищені над розсудливістю, або проявляти їх у відповідності з обставинами. Їх недостатня соціальна зрілість проявляється в занадто високих вимогах до оточуючих, недостатній критиці власних вчинків і висловлювань, перебільшенні ролі обставин і людей у власному житті.

- А) Критичні, категоричні люди
- Б) Емоційно незрілі особистості
- В) Погано виховані люди

6. В якому рядку перераховані всі стратегії поведінки в конфліктних ситуаціях

- А) Ухилення. Пристосування Конкуренція. Компроміс. Співпраця
- Б) Ухилення. Пристосування Конкуренція.
- В) Пристосування Конкуренція. Компроміс. Співпраця

7. Що таке реальний конфлікт?

- А) конфлікт, за яким приховується інший конфлікт, що є справжнім чинником конфліктної ситуації.
- Б) конфлікт, який помилково тлумачиться

В) це конфлікт, який об'єктивно існує та адекватно сприймається

8. Коли виникає внутрішньоособистісний конфлікт?

А) коли члени групи прагнуть до несумісних цілей або керуються несумісними цінностями чи нормами, намагаючись реалізувати їх у спільній діяльності

Б) виникає тоді, коли спостерігається сутичка рівних за силою та значущістю, але протилежно спрямованих мотивів, потреб, інтересів, потягів у однієї й тієї самої людини

В) виникає тоді, коли людина не згідна зі своїми думками

9. Які люди проявляють неадекватну поведінку і конфліктність по відношенню до інших людей; в найбільш гострих випадках необхідне втручання психіатра?

А) Критичні, категоричні люди

Б) Психічно нездорові люди

В) Емоційно незрілі особистості

10. Що таке конфлікт?

А) це суперечність, що виникає між людьми у зв'язку з розв'язанням тих чи інших питань соціального чи особистого життя

Б) це психічний стан, обумовлений передбаченням несприятливого для суб'єкта розвитку подій, що супроводжується відчуттями тривоги, страху, дискомфорту.

В) це група людей, яка досягла в своїй спільній діяльності високого рівня розвитку.

11. Що таке культура мовлення?

А) це психічний стан, обумовлений передбаченням несприятливого для суб'єкта розвитку подій, що супроводжується відчуттями тривоги, страху, дискомфорту.

Б) це намагання людей вирішувати всі питання на основі взаємоповаги та взаємодопомоги

В) вміння правильно вживати і вимовляти слова, будувати з них фрази.

12. На якому етапі оволодіння культурою мовлення потрібно вміти будувати свою мову (усну і писемну) так, щоб вона була доступною, чіткою, стислою, точною, виразною?

А) Третій етап

Б) Четвертий етап

В) Такого етапу не існує

13. Що виникає якщо порушуються соціальні, запрограмовані взаємозв'язки між людьми?

А) психічне напруження, соціальне напруження, конфлікт.

Б) дружні відносини

В) люди перестають спілкуватися

14. Кому надається право приймати найвідповідальніші рішення, що стосуються інтересів групи?

А) лідеру

Б) ворогу

В) найрозумнішому в групі

15. Теорія управління стверджує, що...

А) за наявності 30% незадоволених або критично налаштованих осіб у колективі починається дезорганізація, а за наявності 50 % — настає криза, що породжує конфлікт.

Б) конфлікт суттю залежить від внутрішнього контексту, в якому він виникає і розвивається

В) за наявності 90% незадоволених або критично налаштованих осіб у колективі починається дезорганізація, а за наявності 12 % — настає криза, що породжує конфлікт.

16. Розглядаючи динаміку конфлікту, можна виділити...

А) виникнення об'єктивної конфліктної ситуації; усвідомлення її; конфліктна поведінка; розв'язання конфлікту

Б) розв'язання конфлікту і конфліктну ситуацію

В) усвідомлення її; конфліктна поведінка; розв'язання конфлікту

17. Що таке хибний конфлікт?

А) це конфлікт, який об'єктивно існує та адекватно сприймається

Б) реальний конфлікт, за яким приховується інший конфлікт, що є справжнім чинником конфліктної ситуації.

В) реальних підстав для конфлікту не існує, об'єктивно його немає, але він виникає у свідомості конфліктуючих сторін через помилкове сприймання та розуміння ситуації.

18. Скільки типів конфлікту виділяє М. Дейч?

А) 3

Б) 6

В) 9

19. Стійке відстоювання власної позиції, правоти, думки при повному ігноруванні думки інших людей - це...

А) Компроміс

Б) Конкуренція

В) Пристосування

20. Що таке випадковий конфлікт?

А) має відбутися, але не відбувається, оскільки усвідомлюється

Б) залежить від обставин, що можуть змінюватися, але ці обставини не усвідомлюються конфліктуючими сторонами.

В) це конфлікт, який об'єктивно існує та адекватно сприймається

Відповіді:

1.	А	11.	В
2.	Б	12.	А
3.	В	13.	А
4.	А	14.	А
5.	Б	15.	А
6.	А	16.	А

7.	В	17.	В
8.	Б	18.	Б
9.	Б	19.	Б
10.	А	20.	Б

Змістовний модуль 2
Психічні процеси в нормі та патології. Пізнавальна діяльність
Тема 4.
Психічні процеси в нормі та патології.
Пізнавальна діяльність

Психічні пізнавальні процеси (відчуття, сприйняття, пам'ять, уява, мислення і мова) відіграють важливу роль в діяльності, навчанні і вихованні студентів.

Засвоєння знань, вироблення переконань, практичні дії лягають в основу психічних процесів, особливо мислення. Ефективність діяльності спеціаліста визначається не тільки властивостями його особистості, але і рівнем функціонування психічних процесів. Тому формування особистості спеціаліста передбачає активізацію і удосконалення психічних пізнавальних процесів у відповідності з вимогами спеціальності і професійної діяльності в цілому.

Навчальні питання:

1. Який найпростіший психічний процес передбачає відображення властивостей предметів об'єктивної дійсності в разі їх безпосередньої на рецептори?
2. Пізнавальна діяльність складається із серії пізнавальних психічних процесів?
3. Опишіть найпростіші розлади відчуттів?
4. Що таке сприйняття? Які фізіологічні механізми забезпечують процес сприйняття?
5. Назвіть основні розлади сприйняття?
6. Який психічний процес полягає у відображенні предметів і явищ дійсності у психіці людини, коли вони вже безпосередньо не діють на органи чуття?
7. Назвіть основні види пам'яті?
8. Що таке амнезія? Визначте її причини і види.
9. Опишіть процес уваги?
10. Охарактеризуйте основні операції мислення.
11. Що таке відчуття? Які розрізняють види відчуття?
12. Чому відчуття і сприйняття належать до чуттєвого рівня пізнання дійсності?
13. Що таке пам'ять?
14. Що таке мовлення?
15. У чому полягає зв'язок мовлення з іншими пізнавальними процесами?

Завдання і проблемні ситуації:

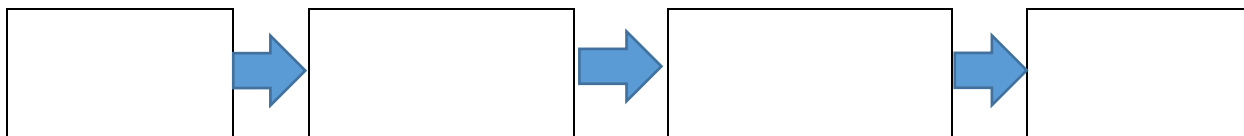
1. Підготуйте короткий конспект на тему: «Психологічні особливості професійного мислення медичного працівника» за таким планом:
  - Проблемні ситуації і завдання у професійній діяльності медичного працівника.
  - Етапи вирішення проблемних ситуацій, види розумових операцій для вирішення проблемних ситуацій і професійних завдань.
2. Заповніть таблицю

Органи чуття (перерахуйте)	Характеристика відчуттів (коротенька характеристика)
Зір	Здатність сприймати темної ночі полум'я свічки на відстані 48 м від ока

3. Види і форми уваги наведіть нижче

Види уваги	Форми уваги

4. Усі процеси пам'яті можна розташувати у такому порядку:

Завдання для самостійності роботи

Тестові завдання:

- 1) Єдині канали, по яких зовнішній світ проникає у свідомість людини – це...
  - А)аналізатори;
  - Б)органи чуття;
  - В)органи відчуття;
  - Г)сприймання
- 2) Інтероцептивні відчуття:
  - А) подразник міститься поза людиною;
  - Б) подразнення йде від внутрішніх органів;
  - В) подразнення йде від м'язів тіла;
  - Г) подразнення йде від г/м.
- 3) Пізнавальна діяльність — це:
  - А) процес відображення в мозку людини предметів та явищ дійсності;

- Б) складний психологічний процес, який полягає в цілісному відображенні предметів і явищ навколишнього світу під впливом фізичних подразників;
- В) відображення об'єктивної реальності у поняттях і судженнях шляхом мислительних операцій;
- Г) пізнавальний психічний процес відображення в мозку людини окремих властивостей предметів і явищ при їх безпосередній дії на органи чуття людини.
- 4) *Сприймання – це...*
- А) процес відображення в мозку людини предметів та явищ дійсності;
- Б) складний психологічний процес, який полягає в цілісному відображенні предметів і явищ навколишнього світу під впливом фізичних подразників;
- В) відображення об'єктивної реальності у поняттях і судженнях шляхом операцій мислення;
- Г) пізнавальний психічний процес відображення в мозку людини окремих властивостей предметів і явищ при їх безпосередній дії на органи чуття людини.
- 5) *Полягає у відносно довготривалій постійності окремих якостей об'єктів незалежно від помічених нами змін, що відбулися з ним – це...*
- А) константність
- Б) осмисленість
- В) цілісність
- Г) вибірковість
- 6) *Скільки відділів має аналізатор:*
- А) один;
- Б) два;
- В) три;
- Г) немає.
- 7) *Важке відчуття нереальності, непричетності хворого до оточуючого – це...*
- А) галюцинації
- Б) ілюзії
- В) дереалізація
- Г) агнозія
- 8) *Відчуття заніміння, поколювання, «повзання мурашок» – це...*
- А) гіперестезія
- Б) анестезія
- В) парестезія
- Г) гіпестезія
- 9) *Скільки відсотків сприйнятої інформації людини пам'ятає через 3 дні?*
- А) 60%
- Б) 34%
- В) 25%
- Г) 21%
- 10) *Спогад про те, чого насправді не було – це...*
- А) конфабуляції

Б)криптомнезії

В)імбецильність

Г)псевдоремінісценції

11) Ретенція – це...

А) запам'ятовування (закріплення) інформації

Б) відтворення інформації

В) збереження (утримувannya) інформації

Г) всі відповіді вірні

12) Стійке збіднення і спрощення психічної діяльності, зниження пізнавальних процесів, збіднення емоцій і порушення поведінки – це...

А)олігофренія

Б)деменція

В)імбецильність

Г)ідіотія

13) Ослаблення пам'яті або окремих її компонентів – це...

А)амнезія

Б)гіпомнезія

В)гіпермнезія

Г)парамнезія

14) Нозофобія – це...

А) боязнь забруднитися

Б) страх смерті;

В) боязнь почервоніти, чужого погляду;

Г) боязнь захворіти на невиліковну хворобу.

15) Маячні ідеї – ...

А) посідають центральне місце у психіці людини, мислення однобічне, решта ігнорується.

Б) хворі усвідомлюють помилковість своїх думок, але звільнитися від їх впливу не можуть, виникають нав'язливі стани

В) уявлення і висновки, що не відповідають реальності і в помилковості яких впевненого в їх правильності суб'єкта неможливо переконати.

Г) порушення здатності висловлювати правильні судження.

Відповіді:

1.	Б	9.	В
2.	В	10.	Г
3.	А	11.	Б
4.	Б	12.	Б
5.	Б	13.	Б
6.	Б	14.	А
7.	В	15.	В
8.	В		

Змістовний модуль 3

Емоційно-вольові процеси. Психологічні основи спілкування

Людина не лише пізнає світ в процесах сприймання, уяви та мислення, але разом з тим і відноситься так чи інакше до певних фактів життя. Різноманітні реакції психіки на об'єкт або ситуацію пов'язуються з виникненням емоцій. Це означає, що вони (об'єкт, ситуація) сприймаються не лише такими, якими є насправді, а й у своєму емоційному значенні.

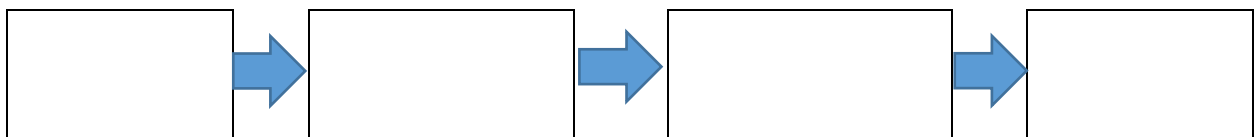
Дати характеристику емоційного стану та зробити розподіл його за видами емоцій (позитивні, негативні та нейтральні), скласти план своєї поведінки з пацієнтами з деякими розладами рухово-вольових процесів та емоційного стану для рольової гри “Телефон довіри”.

Навчальні питання:

1. Дайте визначення поняття «емоції», опишіть основні види емоцій.
2. Що таке стрес? Назвіть причини та наслідки стресу.
3. Що таке воля?
4. Назвіть основні параметри вольової активності людини.
5. Чим відрізняються емоції від почуттів?
6. Що таке вищі почуття?
7. Чим феномен дружби і любові подібні? У чому полягає їх відмінність?
8. Що таке фрустрація?
9. Перерахуйте емоційні стани?
10. Перерахуйте стадії стресу?
11. Депресивний стан це –

Завдання і проблемні ситуації:

1. Які види емоцій за структурною, функціональною, еволюційною ознаками найбільш притаманні медичним працівникам?
2. Опишіть ситуації, які пов'язані з Вашим навчанням і викликають у Вас стрес, фрустрацію. Які механізми нейтралізації цих емоційних станів Ви використовуєте?
3. Ланки вольового акту можна представити такою схемою.

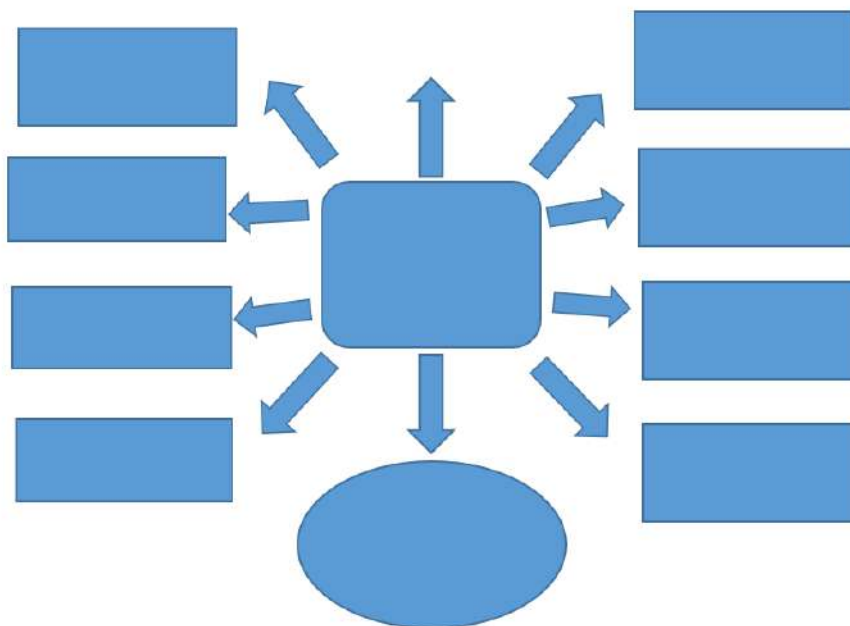

4. Дайте характеристику емоцій і почуттів заповнивши таблицю

ЕМОЦІЇ	ПОЧУТТЯ

5. Заповніть графологічну схему вольові якості

Завдання для самостійності роботи

Тестові завдання:

1) Загальний емоційний стан, який своєрідно забарвлює на певний час діяльність людини, характеризує її життєвий тонус – це...

- А)настрій;
- Б)почуття;
- В)емоції;
- Г)страх;

2) Специфічні людські, узагальнені переживання ставлення до людських потреб, задоволення або незадоволення яких викає позитивні або негативні емоції – це...

- А) емоції;
- Б) почуття;
- В) пристрасті;
- Г) стрес.

3) Афекти — це...

А) сильні, стійкі, тривалі почуття, які захоплюють людину, володіють нею і виявляються в орієнтації всіх прагнень особистості в одному напрямку, у зосередженні їх на одній меті.

Б) емоційний стан, що виникає у відповідь на екстремальні дії;

В) сильне, короткочасне збудження, що виникає раптово, оволодіває людиною так сильно, що вона втрачає здатність контролювати свої дії та вчинки;

Г) виникає при загрозі біологічному або соціальному існуванню людини.

4) Стан психічного напруження, що виникає у людини в процесі діяльності як у повсякденному житті, так і в особливо складних ситуаціях – це...

- А) пристрасті;
- Б) страх;

В) почуття;

Г) стрес.

5) *Перша фаза розвитку стресу – це...*

А) етап стабілізації;

Б) реакція тривоги;

В) стадія виснаження;

Г) неадекватні адаптивні реакції.

6) *Піднесений настрій, стан задоволення, безтурботності, що не відповідає об'єктивним обставинам – це...*

А) дисфорія;

Б) ейфорія;

В) емоційна лабільність;

Г) амбівалентність почуттів.

7) *Маніакальний синдром – ...*

А) пригнічений настрій, сповільнене мислення, рухова загальмованість;

Б) наявність фаз депресії або манії, або приступи поєднання цих фаз;

В) стійке підвищення настрою, надмірна рухливість, прискорене мислення;

Г) емоційна пасивність, байдужість.

8) *Здатність людини, що виявляється в саморегуляції своєї діяльності та різних психічних процесів – це...*

А) воля;

Б) депресія;

В) вольові дії;

Г) стрес.

9) *Неузгодженість, суперечливість кількох емоційних ставлень до певного об'єкту – це...*

А) амбівалентність почуттів

Б) дисфорія;

В) апатія;

Г) емоційна лабільність

10) *Ступор – це...*

А) пригнічення психічної активності, що виявляється у повній нерухомості, зниженні всіх видів чутливості, мовлення відсутнє;

Б) підвищена активність хворого, що виявляється в прожектерстві, рухливості, супроводжується сильними емоціями, жестикуляцією, мімікою;

В) хворі недійові, нездатні прийняти рішення і виконати дію, нерухомо сидять або лежать, без допомоги не здатні задовольнити елементарні життєві потреби, мова загальмована;

Г) стан психіки, що виявляється в зниженні бажань і спонукань до діяльності.

11) *Потяг до крадіжок без корисливих цілей – це...*

А) дромоманія;

Б) клептоманія;

В) піроманія;

Г) апраксія.

12) *Абулія - ...*

- А) пригнічення психічної активності, що виявляється у повній нерухомості, зниженні всіх видів чутливості, мовлення відсутнє;
 Б) підвищена активність хворого, що виявляється в прожектерстві, рухливості, супроводжується сильними емоціями, жестикуляцією, мімікою;
 В) хворі недійові, нездатні прийняти рішення і виконати дію, нерухомо сидять або лежать, без допомоги не здатні задовольнити елементарні життєві потреби, мова загальмована;
 Г) стан психіки, що виявляється в зниженні бажань і спонукань до діяльності.

13) *Мутизм – це...*

- А) протидія;
 Б) збудження;
 В) довготривале мовчання;
 Г) самозбереження.

14) *Апраксія – це...*

- А) потяг до підпалювання;
 Б) стійке підвищення настрою, надмірна рухливість, прискорене мислення;
 В) розлад рухового акту - хворий не здатен користуватися предметами за призначенням;
 Г) пригнічення психічної активності, що виявляється у повній нерухомості, зниженні всіх видів чутливості.

15) *Хворі без дій і рухів, на запитання відповідають окремими словами, неохоче, на обличчі вираз туги і скорботи, який вид ступору?*

- А) депресивний;
 Б) психогенний;
 В) кататонічний;
 Г) немає вірної відповіді.

Відповідь:

1.	А	9.	Б
2.	Б	10.	А
3.	А	11.	А
4.	Г	12.	В
5.	Б	13.	В
6.	Б	14.	В
7.	В	15.	А
8.	А		

Психологічні основи спілкування

У будь якій життєвій справі людям доводиться спілкуватися, обмінюватися інформацією, домовлятися, знаходити виходи зі складних ситуацій тощо.

Без спілкування практично неможливо провести нормально жодного дня. Правильно, грамотно, культурно вести діалог під силу не кожному, але як необхідно володіти такою культурою сучасній людині. Особливо людям таких професій як педагог, лікар, політик, працівник соціальної служби тощо. Тому

головним завданням у даній курсовій роботі було поставлено дослідженню природи людського спілкування, визначення основних методів і правил культури спілкування, які б давали можливість формувати і проводити ефективну взаємодію між співрозмовниками, не зважаючи на їх соціальний та професійний статус.

Важливе місце у даній роботі відводиться психології спілкування. Адже взаємодія людей завжди опирається на їх психологічні відчуття, реакції. Без знання людської психіки, її психології неможливо будувати правильний діалог.

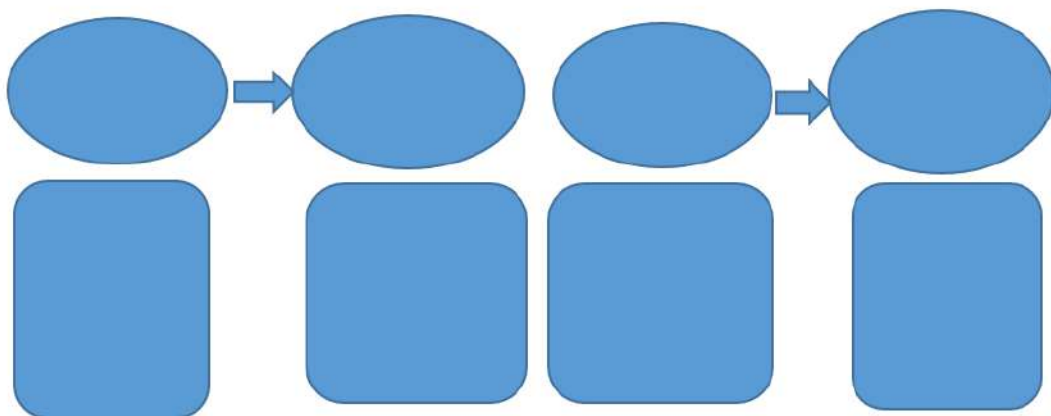
Спілкування – це своєрідний міст між людьми, між групами людей, між окремими державами. Тому дослідження спілкування, практичне засвоєння правил спілкування – вкрай важливе для будь-якої людини.

Навчальні питання:

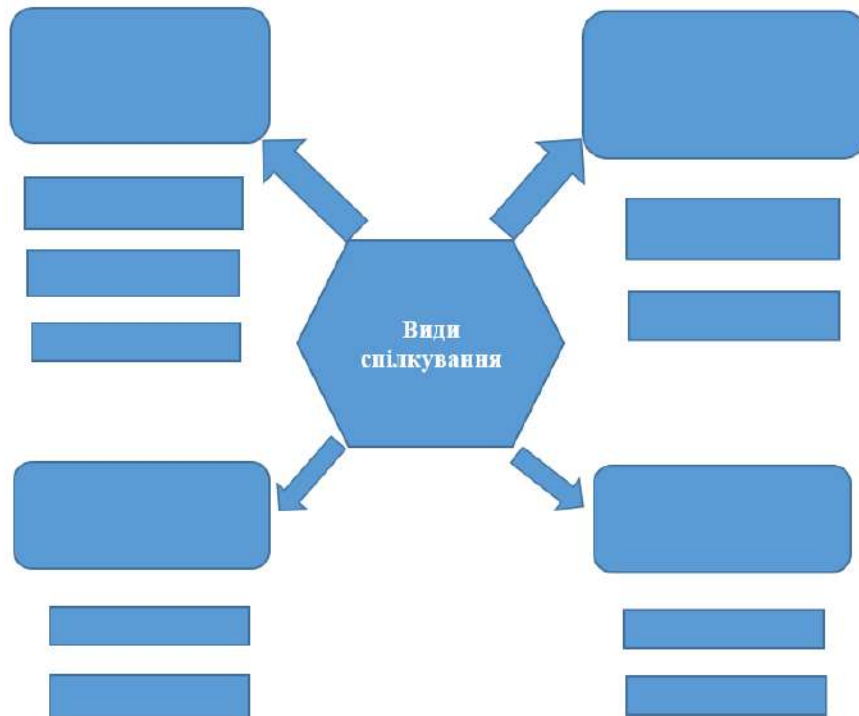
1. Спілкування це?
2. Назвіть основні функції спілкування?
3. Комунікабельність та її прояви.
4. Охарактеризуйте основні види спілкування?
5. Що таке мовлення? Назвіть основні якості мовлення?
6. Яка кількість інформації передається вербально, а яка – невербально?
7. Які є типи спілкування?
8. Які є засоби спілкування?
9. До вербальних засобів належать...
10. До невербальних засобів належить...
11. Перерахуйте основні типи хворих?
12. Перерахуйте психологічні типи реагування на хворобливий стан?

Завдання і проблемні ситуації:

1. Які можуть виникнути комунікативні шуми в процесі спілкування «медичний працівник-пацієнт»?
2. Заповніть структуру спілкування

3. Заповніть види спілкування

Змістовний модуль 4

Психологічні проблеми лікувального процесу та сучасної біоетики. Особливості взаємовідносин медичних працівників і хворих

Тема 6.

Психологічні проблеми лікувального процесу та сучасної біоетики

Визначення психічного стану пацієнтів залежно від віку (дорослих і людей похилого та старечого віку). Особливість психологічного стану дітей та підлітків під час хвороби та поведінка медичного персоналу по відношенню до них. Ставлення до хвороби (адекватне та неадекватне). Поняття про внутрішню картину хвороби (ВКХ), її рівнів, значення для одужання та тактика медичного працівника залежно від ВКХ.

Мієлогенії, їхня класифікація (ятрогенії, егогенії, егротогенії), причини виникнення, характеристика. Класифікація ятрогенії (ятропсихогенія, ятрофізіогенія, ятрофармакогенія), можливості усунення їх та профілактика. Поняття про госпіталізм, причина, профілактика. Психогенні (канцерофобія, кардіофобія) та соматогенні (переляк, маячіння) реакції у хворої людини, їх поняття, причини та профілактика.

Принципи співбесіди з пацієнтом. П'ять складових частин спілкування: відправник, повідомлення або інформація, канал спілкування (спосіб передачі інформації), отримувач, зворотний зв'язок - відповідь. Магнітні збурення та психічний стан людини.

Мета: Ознайомити студентів із правилами, як взяти інтерв'ю у пацієнтів (що повинен робити і не робити медичний працівник під час співбесіди з пацієнтом).

За завданням викладача вирішувати ситуаційні справи з питань ставлення хворих до своєї хвороби, ятрогенії, егогенії та проблем біоетики. Провести рольову гру між студентами за темою.

Навчальні питання:

1. Психологічні стани це?
2. Внутрішня картина хвороби це?
3. Перерахуйте рівні ВКХ?
4. Перерахуйте фактори які впливають на ВКХ?
5. Концепція хвороби це?
6. Які є типи реакцій на інформацію про захворювання?
7. Перерахуйте симптоми невротичних розладів?
8. Апатія це?
9. Агресія ?
10. Істерика ?
11. Дайте визначення терміну біоетика?
12. Перерахуйте біоетичні принципи?
13. Перерахуйте біоетичні задачі?
14. Міжнародні документи з біоетики?

Завдання і проблемні ситуації:

- Психічні особливості пацієнтів працездатного віку, їх ставлення до хвороби. Тактика медичного персоналу.
  - Психічні особливості хворих людей похилого й старечого віку та поведінка при цьому медичного персоналу.
  - Психічні особливості хворих дітей і підлітків та поведінка медичного персоналу.
1. Заповніть таблицю даючи коротку характеристику

Ятрогенія	Ятропатія	Сорогенія	Егогенія	Егротогенія

Тема 7.

Особливості взаємовідносин медичних працівників і хворих

Психологічні особливості пацієнта в умовах лікувальних взаємовідносин і взаємодій приходять у зіткнення з психологічними особливостями медичного працівника (лікаря, психолога, медичної сестри, соціального працівника). Метою контактів між цими людьми є допомога, що надається одним з учасників спілкування іншому. Проте не слід вважати, що зацікавленість у такій взаємодії існує лише з боку пацієнта. Медичний працівник не менше зацікавлений у наданні якісної допомоги хворому, в нього є власні мотиви і інтереси співпрацювати з пацієнтом, що дозволили йому вибрати дану професію. На ефективність діяльності цього фахівця значною мірою впливають психологічні чинники, пов'язані як із лікарем, так і з пацієнтом та його родичами. Знання цих чинників, що впливають на постановку діагнозу, проведення лікування і реабілітації, дозволить значно підвищити ефективність цих заходів.

Мета: уміти визначати і оцінювати психологічні особливості спілкування учасників лікувально-діагностичного процесу для забезпечення терапевтично ефективною і безконфліктною взаємодією медичних працівників з пацієнтом. Уміти інтерпретувати і аналізувати психологічні особливості особистості медичного працівника, а також оцінити їх вплив на професійну соціалізацію.

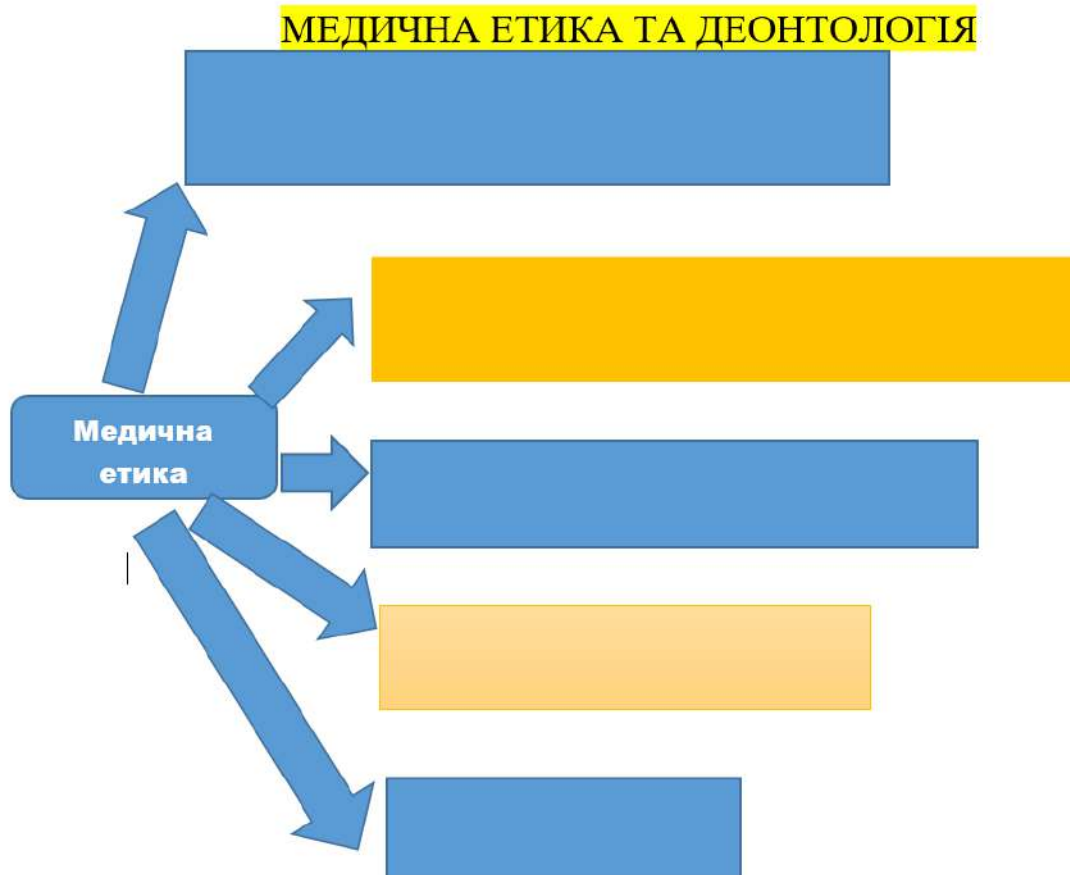
Навчальні питання:

1. Спілкування це?
2. Охарактеризуйте особливості взаємовідносин у дікувальній діяльності.
3. Дайте визначення терміну колегіальність.
4. Що означає бути колегами?
5. Розрізняють такі види спілкування?
6. Які є типи медичних сестер?
7. Медична деонтологія це?
8. Медичний працівник повинен:
9. Основні риси особистості медика:
10. Компоненти, які сприяють розвиткові комунікації як основи для побудови взаємовідносин:
11. Особисті вміння та риси медичної сестри:
12. Спілкування з пацієнтом це?

Завдання і проблемні ситуації:

1. Охарактеризуйте роль субординації у професійній діяльності медичних працівників?
2. Охарактеризуйте нюанси взаємин лікар – фельдшер, медична сестра.
3. Опишіть значення фахової мови у професійній діяльності медичного працівника.
4. Наскільки важливим є використання мовленнєвого етикету у спілкуванні медичного працівника з пацієнтом?

5. Які наслідки для хворих може мати неграмотне використання фахової мови медичним працівником?
6. Заповніть схему:

Змістовний модуль 5

Особливості психологічного спілкування з пацієнтами в паліативній медицині та в надзвичайних ситуаціях. Психопрофілактика.

Психогігієна. Психічна саморегуляція

Тема 8.

Особливості психологічного спілкування з пацієнтами в паліативній медицині та в надзвичайних ситуаціях.

Психопрофілактика. Психогігієна. Психічна саморегуляція.

Актуальність теми:

Незважаючи на очевидні успіхи сучасної онкології, більшість онкохворих все ж помирають в результаті прогресування хвороби, тому проблема надання паліативної медичної допомоги залишається актуальною в усьому світі. Паліативне лікування покликане не до усунення болю якогось окремого органу, а до цілковитої опіки людською особою.

Мета: показати студентам, що ціллю паліативного лікування не є скорочення чи продовження життя. Воно служить, радше, «природності» існування та кінця життя.

Навчальні питання:

1. Паліативне лікування – це
2. Паліативна допомога
3. Покликання паліативної медицини
4. Хоспіс – це
5. Обмежений прогноз життя – це
6. Ознаки термінального стану:
7. Цілі спілкування медичного персоналу з хворим:
8. Основні принципи паліативної терапії.
9. Волонтер
10. Психогігієна – це
11. Основні завдання психогігієни:
12. Розділи психогігієни:

Завдання і проблемні ситуації:

Заповніть схеми

1. **Механізми психологічного захисту це типові шаблони мислення, що сприяють підтримці самооцінки, зняттю тривоги і страху.**

The diagram consists of six horizontal blue arrows pointing to the right, each containing a number from 1 to 6. To the right of each arrow is a long, empty blue rectangular box, intended for the student to write the mechanism of psychological defense corresponding to that number.

2.

А
П

Завдання для самостійності роботи

Тестові завдання:

1. Комплекс заходів направлених на поліпшення життя хворого і його сім'ї, що зіткнулися з проблемами, пов'язаними з наявністю загрозливого життя захворювання (гострого, хронічного онкологічного) – це:

- А) паліативна медицина
- Б) консультативна допомога
- В) паліативна допомога
- Г) підтримуюча допомога
- Ґ) термінальна допомога

2. До головних аспектів паліативної допомоги відносять (кілька відповідей)

- А) духовні і культурні аспекти
- Б) родинні аспекти
- В) групові аспекти
- Г) соціальні аспекти

3. Основне завдання паліативної допомоги :

- А) допомога пацієнту при з активних проявах прогресуючих захворювань в термінальних стадіях розвитку з несприятливим прогнозом для життя
- Б) забезпечення оптимальної якості життя
- В) допомога пацієнтам страждаючим прогресуючим захворюванням, що далеко зайшло, основними завданнями якої є купірування болю і інших симптомів, вирішення психологічних, соціальних і духовних проблем.
- Г) все перелічене вище

4. Емоційна значуща подія або радикальна зміна статусу в персональному житті:

- А) термінальна допомога
- Б) криза

В) стрес

Г) жодна з вище перерахованих відповідей не правильна

5. «... розділ в паліативної допомоги, яка зазвичай надається хворим в напруженні останніх годин або днів їх життя.»

А) медичний аспект

Б) паліативна медицина

В) термінальна допомога

Г) криза

6. Типові реакції на небезпеку:

А) пасивна капітуляція, що проявляється в апатії і байдужості

Б) «втеча» в фантазії про безсмертя

В) покора і спокійне прийняття невідворотного

Г) все перелічене вище

7. Зазвичай криза проходить:

А) до 1 неділі

Б) від 2-4

В) від 4-6

Г) місяць

8. Виключіть зайвий прийом допомоги пацієнтові, що переживає кризу:

А) Постарайтеся зрозуміти, що людина переживає; передайте розуміння цього йому.

Б) Допоможіть пацієнтові максимально виразити свої почуття, які він не був здатний висловити

В) Слухайте з розумінням. Укажіть шлях до здорового поведіння, заохотите прагнення людини до здорового способу життя.

Г) Дайте пацієнтові ліки, які б сприяли кращій допомозі при виході з кризи. (наприклад: Валеріанку, Анальгін, Доларен)

9. Термінова допомога перекладається на латинський як :

А) terminal care

б) palliative medicine

в) quality of life

г) conflictus

10. Фізіологічні показники стресу:

А) зміна артеріального тиску, збільшення частоти пульсу і дихання

Б) печалі, страху, думки про суїцид

В) часте пробудження, зміни маси тіла, сексуальні порушення

Г) розширення зіниць, пітливість долонь, холодні кінцівки

11. Психологічні адаптивні форми поведінки

А) компенсація

Б) конверсія

в) заперечення

г) вище перераховані відповіді є правильними

12. Не відповідає заходам допомозі при стресові:

А) зменшити частоту стресових ситуацій;

Б) усунути фізіологічні, психологічні і духовні реакції на вплив стресора;

- В) забезпечити потерпілому нерухоме положення тіла
- Г) розмова з пацієнтом (також уважно вислухайте його);

13. Психопрофілактика –

- А) наука про психологічні зміни в організмі людини
- Б) це спеціальний комплекс заходів, що супроводжується хірургічним втручанням
- В) основа всієї психології
- Г) це система заходів, метою яких є вивчення причин, що сприяють виникненню психічних захворювань

14. Психогігієна:

- А) це наука, що вивчає правила, які необхідно дотримуватись задля здорової психіки людини
- Б) система спеціальних заходів, завдання яких зберегти і зміцнити психічне здоров'я людини.
- В) психологічна підготовка пацієнта до гігієнічних процедур
- Г) жодна відповідь не є правильною

15. Регресія

- А) це процес завдяки якому людина намагається психологічно утриматись від зображування своїх емоцій
- Б) це процес завдяки якому людина, керує власними почуттями та емоціями, на фоні емоційного збудження
- В) це процес завдяки якому людина прагне відтворити у своїй свідомості моменти життя, які б краще підкреслили її психологічний стан
- Г) процес, за допомогою якого у випадку погрози людина намагається повернутися до ранніх періодів життя

16. Сублімація займає важливе місце серед:

- А) захисних механізмів
- Б) заходів щодо попередження виникнення стресу
- В) психологічних захворювань
- Г) профілактичних заходів боротьби з кризою

17. Фантазування полягає в тому, що людина

- А) в загрозованих ситуаціях намагається позбутися від тривоги, ідучи у фантазії замість того, щоб реально діяти.
- Б) намагається уникнути проблем шляхом їх вирішення,
- В) прагне здобути психологічної рівноваги, шляхом створення ідеалу свого власного життя
- Г) запам'ятовує кращі моменти свого життя, задля покращення психологічно важких ситуацій в своєму майбутньому

18. Ізоляція — це механізм

- А) попередження впливу зовнішніх подразників на психіку людини
- Б) створення бар'єру між реальним та власним внутрішнім світом
- В) захисту, за допомогою якого людина обособлює яку-небудь подію, яка приносить їй біль, перешкоджає стати частиною свого значимого досвіду.
- Г) отримання певної інформації з навколишнього світу, шляхом використання всіх наявних навичок

19. Заміщення

А) припускає переадресування інстинктивного імпульсу на менш загрозливий об'єкт.

Б) припускає зміну явних проблем на об'єкт їх вирішення

В) процес що випереджує процес сублімації

Г) стан людини під час якого, особливо негативні думки переважають над емоційно врівноваженим станом людини

20. Раціональна психотерапія –

а) раціональне використання всіх навичків психологічного впливу на пацієнта

б) це процес угруповання всіх наявних психологічних захворювань

в) використання певної інформації шляхом «навіювання» пацієнтові певних думок про його урівноважений стан

г) переконання, використовують всі медики – це систематичні бесіди лікаря з хворим;

Відповіді:

1.	В	11.	Г
2.	А, Г	12.	В
3.	Г	13.	Г
4.	Б	14.	Б
5.	В	15.	Г
6.	Г	16.	А
7.	В	17.	А
8.	В	18.	В
9.	А	19.	А
10.	Б	20.	Г

Методи навчання

Під час викладання курсу використовуються наступні методи навчання:

- розповідь – для оповідної, форми розкриття навчального матеріалу;
- пояснення – під час з'ясування сутності явища, закону, процесу;
- бесіда – для виявлення рівня усвідомленості нових понять в процесі діалогу;
- ілюстрація – розкриття предметів, процесів через їх символічне зображення (малюнки, схеми, графіки);
- практична робота – використання набутих знань у розв'язанні практичних завдань;
- метод проблемного запитання – моделювання й розв'язання проблемної ситуації;
- аналітичний – метод мислинневого розкладу цілого на частини з метою вивчення їх суттєвих ознак;
- індуктивний метод - для вивчення явищ від одиничного до загального;
- дедуктивний метод - для вивчення навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного.

Інтерактивні методи:

- кооперативного навчання (робота в парах, робота в групах, коло ідей, акваріум, два – чотири – всі разом, ротаційні трійки);
- колективно-групового навчання (мікрофон, мзковий штурм, ажурна пилка, навчаючи – учусь, незакінчене речення, дерево рішень);
- технології ситуативного моделювання (імітаційні ігри, рольові ігри);
- технології опрацювання дискусійних питань (займи позицію, шкала думок, дискусія, зміни позицію, оцінювальна дискусія, дебати).

Методи контролю

Для ефективної перевірки рівня засвоєння студентами знань, умінь та навичок з навчальної дисципліни використовують різні методи і форми контролю:

- усний контроль
- письмовий контроль
- комбінований контроль
- тестовий,
- графічний
- програмований контроль
- практичний тренінг
- методи самоконтролю і самооцінки
- індивідуальна перевірка
- фронтальна перевірка.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Скласти орієнтовну поведінку медичного працівника до пацієнтів із розладом свідомості.
2. Провести рольову гру (за можливістю).
3. Розв'язати ситуаційні вправи та дати оцінку поведінки медичного працівника по відношенню до пацієнта.
4. Підібрати необхідну анкету і за її допомогою провести дослідження особистостей.
5. Визначити тип темпераменту за допомогою опитувальника Айзенка.
6. Дати характеристику щодо складу свого характеру згідно з анкетуванням.
7. Визначити зв'язок своїх моральних якостей з Етичним кодексом.
8. Виявити причини негативних рис свого характеру та запропонувати можливі варіанти для позбавлення від них.
9. Заповнити психограму медичного працівника згідно зі своїми психічними якостями.
10. Розв'язувати ситуаційні вправи за темою.
11. Проаналізувати причини появи психопатичних та акцентуєваних особистостей.
12. Скласти рекомендації дружніх стосунків між собою.
13. Дати поради щодо усунення безтактності в поведінці.
14. Вміти розв'язати ситуаційні вправи.
15. Навести приклади взаємовідносин медичних працівників між собою та дати їм повну оцінку.
16. Провести рольову гру “Конфлікти в колективі” та визначити шляхи усунення конфлікту.
17. Проаналізувати причини, наслідки та можливі варіанти поведінки членів колективу.
18. Відпрацювати навички діалогічної мови та формул мовного етикету.
19. Провести дослідження за допомогою тестів, завдань, фігур, кросвордів:
  - пам'яті (оперативної, смислової, асоціативної);
  - процесів мислення, інтелекту, уваги;
  - сприймання.
20. За допомогою таблиці Шульте визначити швидкість переключення уваги.
21. Зробити аналітичний висновок проведеного дослідження.
22. Розв'язати ситуаційні вправи на розлад рухово-вольового процесу або емоційного стану. Діагностувати емоційний стан особи (себе та інших), дати пораду, як керувати своїм емоційним станом.
23. Скласти тези розмови з пацієнтом у стадії депресії чи апатії для рольової гри “Телефон довіри”.
24. Визначити тип хворого за допомогою тесту “ЛОБИ” В.М. Бехтерева або орієнтовних тестів.
25. Розпізнати тип хворого за поведінковою реакцією (за завданням викладача).
26. Скласти план поведінки медичного працівника з пацієнтами різних типів клінічної класифікації.
27. Провести рольову гру “Спілкування”.
28. Взяти інтерв'ю один у одного.
29. Розв'язати ситуаційні вправи за темою та скласти план поведінки з пацієнтом.
30. Скласти план поведінки пацієнта під час магнітних збурень залежно від його віку.
31. Скласти схему орієнтовної поведінки медичного працівника по відношенню до пацієнтів із різними захворюваннями.
32. Провести рольову гру “Пацієнт”.
33. Скласти план-повідомлення про нещастя.
34. Провести тестування за темою “Чи готові ви до НС (надзвичайної ситуації)?”. Зробити висновки.
35. Скласти план-пораду потерпілим або тим, хто переживає горе.
36. Надати психологічну підтримку родичам померлої людини або потерпілим при НС.

37. Провести рольову гру.
38. Визначити рівень особистісної та ситуаційної тривожності за допомогою опитувальника Спілберга.
39. Провести сеанс аутотренінгу при безсонні з групою студентів.
40. Скласти формулу розслаблення або самонавіювання.
41. Розв'язати ситуаційні вправи та розробити власний план психотерапевтичного впливу на пацієнтів.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Загальна та медична психологія, її розділи.
2. Методи психологічного дослідження.
3. Завдання психології.
4. Психічна діяльність та значення блоків мозку в психічній діяльності людини.
5. Свідомість, її види.
6. Розлади свідомості й тактика медичного працівника.
7. Особистість, її структура.
8. Темперамент, його типи.
9. Характер, риси характеру.
10. Напрями особистості, складові частини.
11. Типологічні зміни характеру.
12. Психограма медичного працівника.
13. Важливі професійні якості медичного працівника.
14. Медичний колектив і принципи дружніх відносин.
15. Причини конфліктних ситуацій у медичному колективі та засоби їх усунення.
16. Норми взаємовідносин медичних працівників між собою.
17. Відчуття, його види і розлади. Тактика медичного працівника.
18. Увага. Її фізіологічна основа, види.
19. Сприймання та його розлади.
20. Розлади уваги, типи, тактика медичного працівника.
21. Пам'ять. Її види і типи.
22. Розлади пам'яті, поведінка медичного персоналу.
23. Мислення, його функції та розлад.
24. Інтелект, його розлади.
25. Мова. Її види.
26. Розлади мови й тактика медичного працівника.
27. Емоції. Їхня фізіологічна основа.
28. Класифікація емоцій і почуттів.
29. Стрес та фази стресового стану.
30. Проявлення емоцій
31. Розлади емоційного стану, тактика медичного працівника.
32. Воля і свобода волі.
33. Етапи вольового процесу.
34. Розлади волі й тактика медичного персоналу.
35. Спілкування, його значення в роботі медичного працівника, види.
36. Невербальне спілкування.
37. Вербальне спілкування, його рівні та їхня характеристика.
38. Компоненти, що сприяють комунікації при спілкуванні.
39. Основні принципи спілкування.
40. Клінічна класифікація типів хворих.
41. Типи хворих залежно від поведінкової реакції та їх прояви.
42. Психічні особливості пацієнтів працездатного віку, їх ставлення до хвороби. Тактика медичного персоналу.
43. Психічні особливості хворих людей похилого й старечого віку та поведінка при цьому медичного персоналу.
44. Психічні особливості хворих дітей і підлітків та поведінка медичного персоналу.
45. Психогенія та соматогенія.
46. Мієлогенія та її класифікація.
47. Ятрогенія. Класифікація, характеристика видів.
48. Егогенії та егротогенії. Тактика медичного персоналу.
49. Внутрішня картина хвороби, її рівні.

50. Сучасні психологічні проблеми біоетики, їх характеристика та значення в житті людини.
51. Моделі взаємовідносин медичних працівників і пацієнтів.
52. Особливості поведінки медичного працівника з пацієнтами в терапевтичних відділеннях.
53. Особливості поведінки медичного працівника з пацієнтами в хірургічних відділеннях.
54. Особливості поведінки медичного працівника з пацієнтами в акушерстві та гінекології.
55. Особливості роботи в психоневрологічному стаціонарі.
56. Особливості взаємовідносин медичного персоналу в умовах амбулаторного прийому.
57. Особливості взаємовідносин і тактика медичного працівника в дерматовенерології.
58. Особливості спілкування з алкогольно- та наркозалежними пацієнтами.
59. Особливості психічного стану й тактика медичного персоналу з хворими на СНІД та ВІЛ-інфікованими.
60. Психічний стан людини і магнітні збурення.
61. Особливості спілкування з пацієнтами в паліативній медицині.
62. Кризи. Види, фази кризового стану.
63. Втручання в кризову ситуацію.
64. Принципи втручання в кризову ситуацію.
65. Стадії емоційної реакції.
66. Стадії психологічного стану помираючої людини.
67. Стадії трауру.
68. Психологічна підтримка родичів померлого.
69. Особливість спілкування з родичами пацієнтів.
70. Психопрофілактика, її мета.
71. Психогігієна, її розділи.
72. Психогігієна вікова та побутова.
73. Психогігієна сімейних відносин.
74. Психогігієна праці й колективного життя.
75. Психотерапія, її методи та види.
76. Психічна саморегуляція, її форми.
77. Психологічний захист, його механізми.
78. Аутогенне тренування, його етапи.
79. Психологічні аспекти в роботі молодшого медичного працівника. Значення слова.
80. Патопсихологія, її значення в роботі медичного персоналу.
81. Принципи інтерв'ю із хворими пацієнтами.
82. Психологічні аспекти евтаназії та автопсії.
83. Особливість взаємовідносин медперсоналу з пацієнтами онкологічного профілю.
84. Внесок І.Т. Сеченова та І.П. Павлова в розвиток медичної психології.
85. Внесок Вунда, Кречмера, Бехтерева в розвиток психологічної науки.
86. Психологічні й моральні якості в професійній діяльності медичного працівника.
87. Зональний простір пацієнта, його рівні.
88. Принципи ефективного вербального спілкування,
89. Конфлікт. Його функції. Класифікація конфліктів.
90. Типи поведінки в конфліктній ситуації. Запобігання конфліктам та подолання їх.
91. Психологічні особливості управління конфліктом.
92. Форми психічної саморегуляції.
93. Значення аутогенного тренування.

Критерії оцінювання освітньої діяльності здобувача освіти

Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
		Екзамен	Диференційований залік
Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно	Зараховано з оцінкою «відмінно»
Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно варіативний)	добре	Зараховано з оцінкою «добре»
Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	Зараховано з оцінкою «задовільно»
Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів	Низький (рецептивно-продуктивний) з можливістю повторного складання семестрового контролю	незадовільно	не зараховано

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Губенко І.Я., Карнацька О.С., Шевченко О.Т. Основи загальної і медичної психології, психічного здоров'я та міжособового спілкування.- Київ: Медицина, 2018. – 312 с.
2. Засекіна Л.В., Пастрик Т.В. Основи психології та міжособове спілкування. – Київ: Медицина, 2015. – 216 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1. Загальна психологія - Максименко С.Д. [Електронний ресурс] -
Режим доступу: <http://studentbooks.com.ua/content/view/1264/1/> –
Назва з екрану.
2. Наукова періодика України, Національна бібліотека України імені В.І.
Вернадського:
http://www.irbisnbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN -
Назва з екрану.

Навчальне видання

Возович Антоніна Анатоліївна

ОСНОВИ ЗАГАЛЬНОЇ ТА МЕДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Методичні рекомендації

*до підготовки для практичних занять та самостійної роботи
під час дистанційного навчання здобувачів фахової передвищої освіти
спеціальності 223 Медсестринство
освітньо-професійної програми Лікувальна справа*

Формат 60x84 1/8. Умов. друк. арк. 5,23.
Зам. № 112 (електронне видання).

Видавець ФОП Панькова А. С.,
вул. Симона Петлюри, 30б, м. Кам'янець-Подільський,
Хмельницька обл., 32302.
Тел./факс: (03849) 3 90 06, тел. (067) 381 29 43.
E-mail: aksiomaprint@ukr.net
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 6561 від 28.12.2018 р.